

T. C.
KALKINMA BAKANLIĞI

ONUNCU KALKINMA PLANI
(2014 - 2018)

**2015 YILI
PROGRAMI**

Ankara 2014

Yüksek Planlama Kurulunun 26/9/2014 tarihli ve 2014/26 sayılı Raporu ile Bakanlar Kurulu'na sunulan ekli "2015 Yılı Programı" ile "2015 Yılı Programının uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar"ın kabulü; 641 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 32'nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 30/9/2014 tarihinde kararlaştırılmış, 1 Kasım 2014 tarihli ve 29162 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2.2.2.15. Tarım ve Gıda

a) Mevcut Durum

Gelişmiş ekonomilerde yaşanan talep daralması sonrasında 2013 yılında gelişmekte olan ülkelerde de yaşanan daralma ile dünyada ekonomik büyümede yavaşlama görülmeye başlamıştır. Bu yavaşlama emtia fiyatlarına yansımış, gıda ve tarım ürünleri maliyet ve fiyatları da 2013 yılında önemli dalgalanma göstermemiştir. Bunun yanında gıda talebinde yaşanan artışlar 2014 yılı Eylül ayına kadar piyasalarda önemli değişiklik yaratmamış, sadece et ve et ürünleri fiyatlarında yukarı yönlü hareketler olmuştur. Ancak, et ve et ürünlerindeki bu hareketlilik doğrudan arz yönlü gelişmelere bağlı olup bunların orta vadede önemli değişiklik göstermesi beklenmemektedir.

Dünya piyasalarında yaşanan durağanlığın tersine ülkemizde 2013-2014 tarımsal üretim dönemi doğal afetlerle başlamış olup üretim açısından risk oluşturan kuraklık, don ve dolu gibi birçok olumsuzluk bir arada yaşanmıştır.

Bu nedenle, tarım sektörünün 2013 yılında büyüme hızı yüzde 3,5, GSYH içindeki payı ise yüzde 8,3 olarak gerçekleşmiş olup 2014 yılında bu oranların sırasıyla yüzde -0,9 ve yüzde 7,9 olması beklenmektedir.

Tarımsal ürünlerin fiyat artışları, 2013-2014 döneminde genel olarak yurtiçi ÜFE'yle aynı eğilimde hareket etmiştir. Ancak 2014 yılından itibaren tarımsal ürünler bazında izlenen ÜFE kapsamında hububat, yaş ve kabuklu meyveler, bazı bakliyat, çay ve ormancılık ürünlerinde-

ki fiyat artış oranlarının yurtiçi ÜFE'nin üzerinde seyrettiği gözlenmektedir. 2014 yılında gıda fiyatlarındaki artışlar geneli itibarıyla et ve et ürünleri, taze ve işlenmiş meyveler ile hazır yem fiyatlarından kaynaklanmaktadır.

Tarımsal ürün fiyatlarındaki dalgalanmaların yakından izlenmesi, arzda ve piyasalarda yaşanabilecek istikrarsızlıklar konusunda gerekli önlemlerin zamanında alınmasını teminen ilgili bakanlıkların temsilcilerinden oluşan bir komite kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Dış ticaret verileri incelendiğinde, tarım ürünleri ithalatının 2012 yılında önemli oranda azaldığı, 2013 yılında yüzde 3,6 arttığı, ihracatın ise söz konusu yıllarda sırasıyla yüzde 0,5 ve 10 arttığı gözlemlenmektedir. 2014 yılının ilk sekiz ayı ile bir önceki yılın aynı dönemi karşılaştırıldığında,

da, ihracattaki artış hızı ithalatın üzerinde olup bu seyrin 2014 yılı sonuna kadar sürmesi beklenmektedir. Gıda ve içecek sanayii ürünleri ihracatında ise 2014 yılında yüzde 5'in üzerinde artış olacağı tahmin edilmektedir.

Suriye ve Irak'taki istikrarsız piyasa ortamı ve Rusya ve Ukrayna'da görülen siyasi belirsizlikler nedeniyle tarım ve gıda ürünlerinin ihracat artış hızında yavaşlama beklenmektedir. Ancak ülkemizden Irak ve Suriye'ye yönelik buğday, soğan, patates, şeker ve baklagiller gibi ürünlerin ihracatı ile örtüaltı ürünlerde özellikle Rusya ve Avrupa pazarına ihraç edilen ürün miktarı artış göstermiştir. Bunun yanı sıra, Rusya pazarına süt ve süt ürünleri ihracatının açılması ve aynı pazara kanatlı ürünlerinde ihracat artışı beklentisiyle hayvansal ürün ihracat miktar ve değerinde artış olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo II: 45- Tarım Sektöründe Büyüme ve Dış Ticaret Göstergeleri

	Yıllar					Yüzde Değişim		
	2011	2012	2013	2013 (1)	2014 (1)	2012	2013	2013-2014 (1)
Katma Değer (1998 Fiyatlarıyla, Milyon TL)								
Tarım Toplamı (2)	10 604	10 935	11 315	3 578	3 586	3,1	3,5	0,2
İthalat (Milyon ABD Doları)								
Bitkisel Üretim	7 579	6 334	7 143	4 849	5 314	-16,4	12,8	9,6
Hayvancılık	1 090	912	414	334	156	-16,3	-54,6	-53,3
Ormancılık ve Tomrukçuluk	226	201	161	117	105	-11,2	-19,9	-9,8
Balıkçılık	49	56	58	35	42	15,4	3,2	22,3
Toplam	8 944	7 503	7 776	5 334	5 617	-16,1	3,6	5,3
İhracat (Milyon ABD Doları)								
Bitkisel Üretim	4 847	4 797	5 184	3 100	3 211	-1,0	8,1	3,6
Hayvancılık	301	370	442	251	288	22,9	19,4	14,8
Ormancılık ve Tomrukçuluk	19	22	27	17	15	16,8	24,0	-12,3
Balıkçılık	186	190	258	168	227	2,3	35,6	35,1
Toplam	5 353	5 379	5 912	3 536	3 741	0,5	9,9	5,8

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, TÜİK

(1) Ocak-Ağustos dönemi

(2) Katma değer verileri 2014 yılı için Ocak-Haziran dönemine ilişkin olup 2013 yılı karşılaştırması da aynı bazda yapılmıştır.

Not: Dış ticaret verilerinde ISIC Rev.3 esas alınmıştır.

Tarım istatistiklerinin daha güvenilir hale getirilebilmesi ve tarımsal kayıt sisteminin geliştirilmesi amacıyla AB Mali İşbirliği kapsamında 2014 yılında Arazi Parsel Tanımlama Sistemi Projesi devam etmekte olup bu projeye ülke genelindeki tarım parsellerinin tespit edilmesi ve kimliklendirilmesi hedeflenmektedir. Buna ilave olarak, tarımsal desteklerin izlenmesi amacıyla AB'de kullanılan Entegre İdare ve Kontrol Sisteminin ülkemizde de kurulması için 2015 yılında yine AB Mali İşbirliği çerçevesinde bir proje başlatılacaktır.

Ülkemizin gıda güvenliği koşullarının iyileştirilmesi ve tarımda istikrarlı gelişmeyi sağlamak üzere; arazi parçalılığının azaltılması, işletme ölçeklerinin etkin kullanımını, üretici örgütlülüğünün artırılması, güvenilir tarımsal verilerin temini, ürün pazarlama altyapısının iyileştirilmesi, üretimde kendine yeterliliğin artırılması, kayıt dışılığın azaltılması, güvenilir gıdanın arzı ve tüketiminin sağlanması, ürün-böl-

ge-üretici bazlı su varlığını dikkate alan destekleme sistemine geçilmesi ve piyasa istikrarının korunmasına ilişkin Onuncu Kalkınma Planında ortaya konulan politikaların uygulanmasına ilişkin tedbirler hayata geçirilecektir.

Toprak ve Su Kaynakları

TÜİK verilerine göre, 2000 yılında 26,4 milyon hektar olan toplam tarım arazi-si varlığı yüzde 9,8 azalarak 2013 yılında 23,8 milyon hektara gerilemiştir. Bu miktarın 15,6 milyon hektarını ekilen, 4,2 milyon hektarını nadasa bırakılan, 0,8 milyon hektarını sebze yetiştirilen ve 3,2 milyon hektarını ise meyve, zeytin ağaçları ve bağcılık için ayrılan alanlar oluşturmaktadır.

2013 yılı sonu itibarıyla DSİ tarafından inşa edilerek işletmeye açılan toplam sulama tesisi sayısı 2.320 olup sulama alanı net 2.847.382 hektardır. DSİ tarafından inşa edilen sulama tesislerinin işletilmesi çeşitli kuruluşlar tarafından üstlenilmektedir.

Tablo II: 46- DSİ Sulama Tesislerinin İşletme Durumu (2013 Yılı)

İşletmeden Sorumlu Kuruluş	Sulama Alanı (hektar)	Sulama Tesis Sayısı
DSİ	142 740	108
Su Kullanıcı Teşkilatları ve Mahalli İdareler	2 208 936	779
Bedeli Karşılığında DSİ'ce İnşa Edilip Çeşitli Kurumlarca İşletilen Sulamalar	17 285	30
Yeraltı Suyu (YAS) Sulama Kooperatifleri	478 421	1 403

DSİ tarafından geliştirilen bu sulamalarda yüzde 39 klasik sistemle, yüzde 44 kanaletli sulama sistemiyle, yüzde 17 borulu sistemle su kullanılmaktadır.

DSİ'nin 2014 yılı başı itibarıyla Yatırım Programında toplam proje tutarı 75,7 milyar TL olan 174 projesi bulunmakta olup sene başı ödenek seviyesiyle bu proje stokunun ortalama tamamlanma süresi 10,5 yıldır.

DSİ tarafından 2013 yılında toplam proje tutarı 10,9 milyar TL olan 24 sulama projesi tamamlanmıştır. DSİ tarafından yürütülen ve toplam proje tutarı 856 milyon TL olan 11 büyük su işi projesinin 2014 yılında tamamlanması beklenmektedir. Bunlara ilave olarak yatırımı devam eden projeler kapsamında inşa edilen 20 sulama amaçlı baraj, 40 büyük sulama tesisi ve 799 adet küçük

su işinin ise 2014 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Ayrıca yıl içinde ilave kaynak sağlanarak taşkın koruma ve küçük sulama işleri hızlandırılmıştır. Toplam olarak, 2014 yılında yaklaşık 198 bin hektar alanda sulama, 42 bin hektar alanda taşkın koruma yatırımlarının tamamlanması veya hızlandırılması planlanmıştır.

2014 yılı içerisinde, yatırım programlarında GAP, DAP, KOP ve DOKAP rumuzlarıyla yer alan bölgesel öncelikli projelerin hızlandırılmasını da amaçlayan bölgesel eylem planları üzerinde yoğun çalışmalar yürütülmüş ve önemli aşama kaydedilmiştir. Bu kapsamda yeni dönemde, başta GAP bölgesinde olmak üzere sulamaya açılan alan rakamlarında hızlı bir artış gerçekleştirilerek, tarımsal üretimde verim ve kalite artışları sağlanması beklenmektedir. Nitekim; Suruç, Aşağı Fırat, Silvan, Kralıkızı Dicle gibi GAP bölgesi için büyük önem taşıyan projelerde depolama ve ana kanal inşaatlarının yanında birçok şebeke inşaatı ihale edilerek başlatılmıştır.

KOP ve DAP Bölge Kalkınma İdareleri (BKİ) tarafından kendi bölgelerinde küçük ölçekli sulama yatırımlarına kaynak temin edilerek kırsal kalkınmaya destek verilmektedir. 2011 yılından bu yana KOP BKİ tarafından uygulanan küçük ölçekli sulama projelerine 2014 yılında 74 milyon TL civarında kaynak ayrılırken DAP BKİ tarafından aynı dönemde 40 milyon TL'lik destek sağlanmıştır.

Bunun yanı sıra, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yürütülen arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerine, GAP Eylem Planının uygulanmaya başlamasıyla önemli bir ivme kazandırılmıştır. Bu kapsamda GAP illerinde toplam 2,5 milyon hektar alanda toplulaştırma ve tarla içi geliştirme

hizmetleri programlanmış olup 2014 yılı sonu itibarıyla 2,3 milyon hektar alandaki çalışmaların tamamlanması beklenmektedir. Benzer şekilde, yatırım programı çerçevesinde KOP kapsamındaki illerde toplam 865 bin hektar alanda toplulaştırma çalışmaları bulunmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu bölge illerinde 325 bin hektar alanın toplulaştırması tamamlanmış olup geriye kalan alanda çalışmalara devam edilmektedir. DAP kapsamındaki illerde ise 247 bin hektar arazinin toplulaştırması tamamlanmış olup 269 bin hektar alanda çalışmalara devam edilmektedir. Toplulaştırmaya ilişkin son yıllarda yaşanan gelişmelere paralel olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından toplulaştırılan tarım arazisinin 2014 yılı sonunda kümülatif olarak 5 milyon hektara ulaşması beklenmektedir.

Tarım arazilerinin parçalanması ve işletme ölçeklerinin küçülmesine neden olan miras hukukunun düzenlenmesi kapsamında 6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 15/05/2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanunla bölünemeyecek en küçük arazi büyüklüğü ilçeler bazında belirlenmiş, yeter gelirli işletme ve ehil mirasçı tanımları getirilmiş, işletmelerin devir usul ve esasları belirlenmiş, tarımsal işletmelerin mirasa konu olması durumunda mirasçılar arasında yapılacak dağılımın şartları ortaya konulmuş ve Türkiye'de ilk defa arazi piyasasının oluşturulmasına yönelik tarımsal arazi edindirme sistemi mevzuata konu olmuştur. Kanunun uygulanması için miras hukukuna ilişkin uygulamalar ile tarımsal arazi edindirme iş ve işlemlerine ilişkin düzenlemelere yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Bitkisel Üretim

TÜİK verilerine göre, 2013 yılında tahıl üretiminde 2012 yılına göre yüzde 12,3, sebze üretiminde yüzde 2,1 ve meyve üretiminde yüzde 1,2 artış olmuştur. 2014 yılında ise, tahıl üretiminde bir önceki döneme göre yüzde 6,5 azalış, sebze üretiminde yüzde 0,7 artış ve meyve üretiminde yüzde 6,2 azalış olacağı tahmin edilmektedir.

Bitkisel üretimde gıda güvenliği ve sürdürülebilir tarım temelinde verim ve kaliteyi artırmaya yönelik kayda değer gelişmeler sağlanmıştır. Önümüzdeki dönemde biyoteknoloji, ıslah, çeşit geliştirme, etkin piyasa denetimi, Ar-Ge politikalarının geliştirilmesi ve kamu kesimi ile özel kesimin etkin işbirliği hususları öne çıkmaktadır.

Organik tarım ile iyi tarım uygulamalarının usul ve esaslarına ilişkin yönetmeliklerde 2014 yılında bazı değişiklikler yapılmış olup söz konusu uygulamaların geliştirilmesi amacıyla başta kontrol ve denetime yönelik hizmetlerin artırılması olmak üzere, güvenilir üretimin yaygınlaştırılması, ihracatın artırılması, istatistik altyapı dâhil izlenebilirliğin iyileştirilmesi ile kurumsal kapasitenin geliştirilmesi hususları önemini korumaktadır.

Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 29/05/2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış ve ürünlerde genetik yapısı değiştirilmiş organizma (GDO) bulaşan eşik değeri tespit edilmiş olup GDO ve ürünlerinden kaynaklanabilecek risklerin önlenmesi ve insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevre ve biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla söz konusu ürünlerle ilgili izlenebilirliğin sağlanması, kontrol ve denetim sisteminin etkin şekilde işletilmesi önemli hususlardır.

Bitki sağlığı alanında ithalat dâhil koruma ürünlerinin ruhsatlandırılması, ruhsatlandırılmış ürünlerin biyolojik etkilerinin kontrolü ve kurulan izleme altyapısının geliştirilmesi, üreticilerde farkındalığın oluşturulması ve erken uyarı sistemlerinin yaygınlaştırılması hususları önemini korumaktadır.

2011 yılında lisanslı depoculuğun geliştirilmesi için kurulan TMO-TOBB Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi'nde (LİDAS) depolamaya uygun nitelikte, standardize edilebilen şartlarda olması kaydıyla hububat, baklagiller, yağlı tohumlar, pamuk, fındık, zeytin ve zeytinyağı ürünlerinin işlem görmesi sağlanmıştır. Şirket, 2013 yılı itibarıyla Polatlı, Lüleburgaz, Ahıboz, Ünye ve Düzce'de olmak üzere 5 tesise ve hububatta 90 bin ton ve fındıktaysa 35 bin ton olmak üzere toplam 125 bin ton depo kapasitesine ulaşmıştır. Ancak yeterli doluluk kapasitesine ulaşamaması nedeniyle Ünye ve Düzce depolarının faaliyetlerine son verilmiştir. Buna karşılık özel sektörle birlikte lisans alınan depo kapasitesi; hububatta toplam 180 bin ton düzeyine çıkmış olup İzmir'de pamuk için 15 bin tonluk depo lisansı alınmıştır. Bunlara ilave olarak, 2014 yılında hububat için 341 bin ton, zeytin için 17,5 bin ton ve pamuk için de 20 bin tonluk deponun daha lisans alması beklenmektedir. Söz konusu işlemlerin tamamlanması ile birlikte hububatta 578 bin ton, zeytinde 17,5 bin ton ve pamukta 35 bin ton toplam lisanslı depo kapasitesine ulaşılacaktır.

Üreticilerin lisanslı depoculuğa yönlendirilmesi için yeni bir destekleme programının başlatılmasına yönelik 16/10/2014 tarihli ve 2014/6849 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kararın beş yıl süreyle uygulanması öngörülmek-

te olup Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak aylık kira ücretinin yüzde 50'si oranında ürün gruplarına göre değişen tutarlarda ton başına destekleme ödemesi öngörülmektedir. Ayrıca ürün senetlerinin alım-satımını artıracak ve bu depoların borsalarla etkileşimini sağlayacak imkânların geliştirilmesi ihtiyacı devam etmektedir.

2015 yılında GAP, KOP, DAP ve DOKAP BKİ'leri tarafından kendi bölgelerinde kamu tarımsal araştırma altyapıları ile bölge üretim potansiyelinin araştırılmasına yönelik projelerin desteklenmesine devam edilecektir.

Hayvancılık

2013 yılı itibarıyla yaklaşık 14,5 milyon baş olan sığır mevcudunun yüzde 42,1'i kültür melezi sığırdan yaklaşık yüzde 41'i ise saf kültür ırkı sığırdan oluşmaktadır. Yaklaşık 29,3 milyon baş olan koyun mevcudunun yüzde 93,9'unu verimi görece düşük olan yerli koyun oluşturmaktadır. Bu kapsamda, hayvan ıslahı ve nitelikli damızlık sığır elde edilebilmesi amacıyla, 2013 yılında suni tohumlama metoduyla 3,8 milyon baş sığır tohumlanmış olup 2014 yılında 3,8 milyon adet suni tohumlama yapılması hedeflenmektedir. Geçmiş yıllar incelendiğinde, 2011 yılında 76.761 baş olan damızlık gebe düve ithalatı 2012 yılında 48.164 baş ve 2013 yılında 31.413 baş olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla 9.981 baş damızlık ithalatı yapılmış durumdadır.

Suni tohumlama uygulamalarındaki olumlu gelişmeler ve damızlık hayvan ithalatının sürdürülmesi Türkiye'nin sütçü ırk sığır varlığı kompozisyonunda da iyileşmeyi beraberinde getirmekte olup toplam sığır varlığı içerisindeki kültür ve kültür melezi hayvan oranı yüzde 83 seviyesine çıkmıştır.

Bu durum özellikle süt üretiminde önemli artışlara neden olmaktadır. Süt üretimi 2013 yılında yaklaşık 18 milyon ton düzeyine çıkmıştır. Et ve süt hayvancılığının bağlantılı yapısı dikkate alındığında son yıllarda hızla artan süt üretiminin, et ve süt piyasalarında dönemsel fiyat dalgalanmalarını ve sektörde darboğazı artırabileceği değerlendirilmektedir.

Kırmızı et üretiminin artırılması amacıyla başta koyunculuk olmak üzere hayvan sayısının artırılması ve besiciliğin yaygınlaştırılması önemini korumaktadır. Bunun yanı sıra, toplumun et tüketimindeki çeşitliliğinin artırılması suretiyle beslenme kalitesinin yükseltilmesi açısından kanatlı hayvanların etleri ve balık tüketimine de yönlendirilmesi önemli görülmektedir.

2013 yılında ihracat avantajı da bulunan kanatlı hayvan eti üretimi, bir önceki yıla göre yüzde 1,8 artarak 1,8 milyon ton olmuştur. Tavuk yumurtası üretimi ise 2013 yılında yüzde 10,6 artarak yaklaşık 16,5 milyar olarak gerçekleşmiştir. Kanatlı hayvan eti ve sakatatlarında ihracat geliri 2013 yılında yüzde 15'e yakın artış gösterirken aynı ürünlerde 2013 yılının aynı dönemiyle kıyaslandığında 2014 yılı ilk sekiz ayında da yüzde 2,2 civarında ihracat artışı olmuştur. Yumurta ihracatı tutar olarak 2013 yılında yüzde 15 civarında artarken 2014 yılının ilk sekiz ayında bu artış 2013 yılının aynı dönemiyle kıyaslandığında yüzde 5,2'ye gerilemiştir.

Hayvan hastalıkları ve zararlılarının olumsuz etkilerinin azaltılması yönündeki çalışmalarda, hayvancılık işletmeleri bazında koruyucu önlemlerin alınmasına yönelik olarak İşletme Odaklı Koruyucu Hekimlik Sisteminin uygulamaya alınması ve ülke şartlarına uygun aşı, ilaç ve serum üretimlerinin miktar ve kalitesinin iyileştirilmesi

ihtiyaçları devam etmektedir. Hayvan hastalıklarıyla mücadelenin yanı sıra AB'yle yürütülen müzakerelerin gereği olarak veterinerlik konusunda bir strateji belgesi ile hayvansal yan ürünlere yönelik düzenleme ihtiyaçlarını içeren belgenin hazırlanması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Daha önce 2013/4278 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında birleştirilen 2009 yılında GAP Bölgesinde ve 2010 yılında DAP bölgesinde başlatılan hayvancılık yatırımlarına yönelik destek programlarının ise 2015 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Söz konusu program kapsamında 313 proje tamamlanmış olup 102 proje ise devam etmektedir. 2014 yılı Ekim ayına kadar bu destek programına 138 milyon TL kaynak sağlanmıştır.

Diğer taraftan bölgesel bazda hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla 04/06/2014 tarihli ve 2014/6359 sayılı Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Konya Ovası ve Doğu Karadeniz Projeleri Kapsamındaki illerde Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı Resmi Gazetede yayımlanmış ve bu Kararla ilgili uygulama tebliği çıkarılmıştır. Son düzenlemelerle etçi ve kombine verim yönlü ırkların desteklenmesine ağırlık verilirken küçükbaş hayvan yetiştiriciliği işletmeleri de kapsama alınmıştır. Uzun yıllardır uygulanan yeni işletme kurulumunu teşvik etmek yerine, önemli bir politika değişikliğine gidilerek mevcut durumda küçük ve orta ölçekli hayvan yetiştiriciliği işletmelerinin kapasitelerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir.

2014 yılında DAP BKİ'nin desteğiyle TİGEM tarafından Iğdır Kazım Karabekir İşletmesinde başlatılan projeye Doğu Anadolu Bölgesinde damızlık küçükbaş hayvan üretiminin artırılması öngörülmektedir. Aynı zamanda, 2015 yılında

DAP BKİ tarafından DAP illerinde hayvan içmesuyu göletlerinin yapımı ile hayvancılık sektöründe pazarlama altyapısının iyileştirilmesine yönelik projeler desteklenmektedir.

Ek olarak, tüm BKİ'ler tarafından hayvancılık yatırım potansiyelinin ortaya konulmasına yönelik araştırma projelerinin desteklenmesi öngörülmektedir.

Su Ürünleri

TÜİK verilerine göre su ürünleri üretimi 2013 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5,8 oranında azalarak 607,5 bin ton civarında gerçekleşmiştir. Üretim yüzde 55,8'ini deniz balıkları ve diğer deniz ürünleri, yüzde 5,8'ini iç su ürünleri, yüzde 38,4'ünü ise yetiştiricilik ürünleri oluşturmaktadır.

Su ürünleri kaynaklarının sürdürülebilirliği ve stoklar üzerindeki av baskısının azaltılması amacıyla 2012, 2013 ve 2014 yıllarında yayımlanan Balıkçı Gemisini Avcılıktan Çıkaranlara Yapılacak Destekleme Tebliğlerinde belirlenen kriterler kapsamında, balıkçılara gemilerini avcılıktan çıkarmaları karşılığında destek ödemelerine devam edilmekte olup on metrenin üzerinde çeşitli boyutlardaki 2.650 civarındaki balıkçı teknelerinin 364 tanesi filodan çıkarılmış ve 62 milyon TL ödeme yapılmıştır. Buna ilave olarak, yaklaşık 700 teknelerin filodan çıkarılmasına ilişkin işlemler devam etmekte olup ilave destek maliyetinin 100 milyon TL civarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

Balıkçılıkta çevresel sürdürülebilirliğin gözetilebilmesi ve AB müktesebatına uyum gerekliliklerinin yerine getirilmesi amacıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yürütülen 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda değişiklik yapılmasını öngören kanun tasarısı çalışmalarında son aşamaya gelinmiştir.

Öte yandan, 03/10/2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca kara ve denizde izleme, balık stoklarının korunması ve balıkçılık faaliyetlerinin kontrolü ile yasal olmayan avcılığın önüne geçilmesi için balıkçı gemilerinde izleme ve kayıt cihazlarının bulundurulması zorunluluğu getirilmiş olup bu konuya yönelik gerekli altyapı çalışmalarına başlanmıştır.

Ülkemiz su ürünleri gen kaynaklarının araştırılması ve korunması amacıyla Ulusal Su Ürünleri Gen Bankasının inşasına 2015 yılında başlanması planlanmaktadır. Ayrıca balıkçılık sektörünün en önemli altyapı ihtiyacı olan balıkçı barınaklarına yönelik onarım çalışmaları ve yeni barınak inşasına ihtiyaçlar doğrultusunda devam edilmektedir. Bu kapsamda, 2014 Yılı Yatırım Programında bulunan İğneada-Kırklareli ve Kozlu-Zonguldak balıkçı barınaklarının yapımının 2014 yılı sonunda tamamlanması öngörülmekte olup muhtelif illerde toplam 12 balıkçı barınağı projesine devam edilmektedir.

Ormancılık

Ülkemizde ormanlar son envanter kayıtlarına göre 21,7 milyon hektarlık bir alanı kaplamaktadır. Orman alanının yüzde 48'sini oluşturan bozuk ormanların iyileştirilmesi için 2013 yılında 106.182 hektar orman alanı rehabilite edilmiş; ayrıca, 46.655 hektar alanda ağaçlandırma ve 82.204 hektar alanda erozyon kontrolü çalışması yapılmıştır. Ağaçlandırma tesis ve bakımı ile toprak muhafaza ve havza ıslah çalışmaları havza bütünlüğü esas alınarak genişletilmiş; çölleşme, erozyon, sel, taşkın ve çığ konularında bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmiştir. Di-

ğer taraftan, orman varlığını tehdit eden yangınlarla mücadele kapasitesi geliştirilip yangınlara müdahale süresi azaltılmakla birlikte, 2013 yılında 11.456 hektar orman alanı yangınlarda zarar görmüştür.

Ormanların korunması, ekosistem bütünlüğü içerisinde işletilmesi ve geliştirilmesi ile çölleşme ve erozyonla mücadeleye yönelik çalışmalar devam etmektedir. Ağaçlandırma çalışmalarında, odun dışı ürün veren orman ağacı türlerinin kullanılmasına ve kısa zaman diliminde odun ve kereste üretimini amaçlayan endüstriyel maksatlı ağaçlandırma yapılmasına yönelik politikalar geliştirilmektedir. Ayrıca, orman kadastrounun bir an önce tamamlanması ihtiyacı devam etmektedir.

Yol altyapısının geliştirilmesi, orman kadastrounun bitirilmesi, odun dışı orman ürünleri envanterinin ve planlamasının yapılması, orman ekosistem hizmetlerinin etkinleştirilmesi, uzmanlaşmaya önem verilmesi, orman yangınları müdahale kapasitesinin geliştirilmeye devam etmesi öncelikli görülmektedir.

Tarım Destekleri

Tarım destekleri, 2006 yılından itibaren 5488 sayılı Tarım Kanununda yer alan esaslar dâhilinde uygulanmaktadır. Bu kapsamda, ürün bazında prim olarak da adlandırılan fark ödemesi destekleri, hayvansal üretimin geliştirilmesi amacıyla kaba yem üretimi ile hayvan ıslahı ve suni tohumlama dâhil hayvancılıkla ilgili olarak yürütülen çok sayıdaki faaliyet için sağlanan destekler, kırsal kalkınma amaçlı destekler, tarım sigortası desteği ile 2004 yılı sonrasında çeşitli dönemlerde uygulamaya konulan organik tarım, iyi tarım uygulamaları, toprak analizi, çevre amaçlı tarım alanlarının korunması (ÇATAK), sertifikalı tohum ve fidan kullanımı gibi şart-

lı alan bazlı ödemeler ile mazot ve gübre ödemeleri gibi şartsız alan bazlı ödemeler, üretimi yönlendirmek amacıyla kullanılmaya devam edilmiştir.

Tarımsal destek ödemelerinde 2013 yılı gerçekleştirmeleri ile 2014 yılı gerçekleştirme tahmini ve 2015 programı kıyaslandığında, nominal olarak tüm destek ödeme tu-

tarları artmakla birlikte, alan bazlı destek ödemelerinin toplam ödemeler içindeki ağırlığında artış beklenirken fark ödemelerinin payında ise önemli bir değişiklik öngörülmektedir. Hayvancılık ile kırsal kalkınma desteklerinin toplam ödemeler içindeki payında ise bir miktar azalma öngörülmektedir.

Tablo II: 47- Tarım Destekleme Bütçesinin Dağılımı

	Destekleme Bütçesi (1) (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)			Destekleme Bütçesindeki Payı (Yüzde)		
	2013	2014 (2)	2015 (3)	2013	2014	2015
Alan Bazlı Tarımsal Destek Ödemeleri	2 435	2 723	2 964	28,0	28,8	29,6
- Alan Bazlı Ek Ödeme (Organik Tarım, İyi Tarım, Toprak Analizi)	154	199	230	1,8	2,1	2,3
- Mazot	607	650	700	7,0	6,9	7,0
- Gübre	718	785	850	8,3	8,3	8,5
- Sertifikalı Tohum ve Fidan Kullanımı	76	118	130	0,9	1,2	1,3
- ÇATAK	40	50	55	0,5	0,5	0,6
- Fındık	720	790	860	8,3	8,3	8,6
- Alternatif Ürün Ödemeleri (Fındık)	0	1	2	-	0,0	0,0
- Telafi Edici Ödemeler	123	125	137	1,4	1,3	1,4
Patates Sigili Desteği	8	0	0	0,1	-	-
Çay Budama Tazminatı ve Masrafları	112	130	137	1,3	1,4	1,4
Fark Ödemesi Destekleme Hizmetleri	2 607	2 921	3 065	30,0	30,8	30,7
- Hububat ve Bakliyat	1 197	980	992	13,8	10,3	9,9
- Çay	170	150	155	2,0	1,6	1,6
- Arz Açığı Olan Ürünler (4)	1 240	1 791	1 918	14,3	18,9	19,2
Hayvancılık Destek Ödemeleri	2 756	2 887	2 953	31,7	30,5	29,5
Kırsal Kalkınma Amaçlı Tarımsal Destekleme (5)	478	484	500	5,5	5,1	5,0
Tarım Sigortası Destekleme Hizmetleri	299	356	404	3,4	3,8	4,0
Diğer Tarımsal Amaçlı Destekler	109	99	114	1,3	1,0	1,1
TOPLAM	8 684	9 470	10 000	100	100	100
GAP Eylem Planı Kırsal Kalkınma ve Hayvancılık Destekleri	90	129	141			
GENEL TOPLAM	8 774	9 599	10 141			

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Maliye Bakanlığı

(1) 2013 yılında ilgili kurum bütçesi kesin hesap verileridir.

(2) Gerçekleşme tahmini

(3) Program

(4) Kütlü pamuk, zeytinyağı, ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, aspir ve dane mısıra verilmektedir.

(5) Bütçe tutarının 2012 yılında 159 milyon TL'si, 2013 yılında 174 milyon TL'si, 2014 yılında 171 milyon TL'si ve 2015 yılında 200 milyon TL'si Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu hibe karşılığıdır.

2015 yılında mevcut destekleme kalemlerine ek olarak ürünlerini lisanslı depolara bırakacak üreticilere yönelik depo kira bedeli desteği ve sanayide işlenmek üzere üretilecek meyve çeşitleri için kullanılacak fidanlara ilave destek sağlanacaktır. 2015 yılında özellikle bakliyat üretiminin artırılmasına yönelik sertifikalı tohum ve fark ödeme destekleri artırılmaktadır.

Bunlara ilave olarak, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına ilişkin 2014/5767 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden, bitkisel üretim ve hayvancılık alanında çeşitli faaliyetlere yüzde 25 ila 100 arasında değişen faiz indirimli yatırım ve işletme kredileri sağlanmıştır.

Piyasalarda rekabetin tesisi ve sektörde sürdürülebilirliğin sağlanması konuları yanında AB'ye katılım süreci de göz önüne alındığında, tarım desteklerinin alan ve ürün temelinde farklılaştırılarak desteklerin idare ve kontrolünün alan bazlı yapılması, çeşitli kurumlar tarafından uygulanan farklı destek programları arasında tamamlayıcılığın sağlanması ve destek bütçesinin programlanmasında işletmelerin gelir seviyesinin de dikkate alınması gereği ortaya çıkmaktadır.

Gıda

2014 yılında tarım ve gıda ürünleri fiyatlarındaki artışlar ülkemizde gıda güvenliği konusunda kaygıların doğmasına neden olmuştur. Gıda ürünlerindeki fiyat artışlarının temel tarım ürünlerindeki artışlarla bağlantılı olarak geneli itibarıyla et ve et ürünleri, işlenmiş meyve-sebze ve hayvan yemlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Ancak, gıda ve içecek fiyatlarının 2013 yılı başından itibaren genel TÜFE'nin üzerinde bir artış gösterdiği ve TÜFE içindeki yüzde 24,45'lik ağırlığı ile enflasyon artışında önemli etkenlerden birisi oldu-

ğu gözlenmiş, 2014 yılında yaşanan arz sorunları ve artan gıda talebi söz konusu ürünlerin enflasyon üzerindeki etkisinin artmasına neden olmuştur.

Diğer yandan, gıda güvenilirliği mevzuatı çerçevesinde, gıda kontrol sisteminin bir parçası olan denetim altyapısının iyileştirilmesine yönelik yatırımlar ile risk analiz sistemi oluşturulması ve gıda güvenilirliği bilgi ağının geliştirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. 2015 yılında resmi kontroller dâhilinde gıda ve yem numunesi alma hizmetlerinin iyileştirilmesi ve canlı hayvan ve hayvansal ürünlerde izleme konularında altyapının güçlendirilmesine yönelik çalışma ve yatırımlar artırılacaktır.

2014 yılında KİT'ler tarafından Yatırım Programı dâhilinde yürütülen yatırımlar çerçevesinde; ÇAYKUR tarafından Rize'de yapılan yeni çay paketlenme fabrikası ve ESK tarafından yapılmakta olan Erzincan Tavuk Kombinası projeleri sayılabilecektir. Ayrıca, ESK'nın 2015 yılında Van Et Kombinasının yapımına başlaması planlanmaktadır.

b) Amaç ve Hedefler

Toplumun yeterli ve dengeli beslenmesini esas alan, ileri teknolojiye dayalı, altyapı sorunlarını çözmüş, örgütlülüğü ve verimliliği yüksek, etkin ve talebe dayalı üretim yapısıyla uluslararası rekabet gücünü artırmış, doğal kaynakları sürdürülebilir kullanan bir tarım sektörünün oluşturulması amaçlanmaktadır.

Gıda güvenliğini teminen ürün piyasalarında ve çiftçi gelirlerinde istikrar gözetilerek etkin stok yönetimi, üretim, pazarlama ve tüketim zincirinde kayıpların azaltılması, piyasaların düzenlenmesine ilişkin idari ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve dış ticaret araçlarının etkin kullanılması sağlanacaktır.

Tablo II: 48- Tarımsal Yapıda ve Gıda Güvenliğinde Gelişmeler ve Hedefler

	2012	2013	2014 (1)	2015 (2)
Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri (Kümülatif, Milyon hektar) (3)	3,2	4,0	5,0	6,0
İşletmeye Açılan Sulama Alanı (Net Kümülatif, Milyon hektar) (4)	2,81	2,85	2,98	3,12
Ağaçlandırma (Kümülatif, Milyon hektar) (5)	2,92	3,05	3,16	3,28
Alan Bazlı Desteklerin Destekleme Bütçesindeki Payı (Yüzde)	31,5	28,0	28,8	29,6
Sertifikalı Buğday-Arpa Tohumu Kullanım Oranı (Yüzde)	45	63	65	68
Sığır Varlığı İçerisinde Saf Kültür Irkı Oranı (Yüzde)	41	41	41	42
İyi Tarım Uygulamaları Üretim Alanları (Bin hektar)	84	98	118	141
Yağlı Tohumlarda Kendine Yeterlilik Oranı (Yüzde) (6)	34	39	40	40

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, TÜİK, DSİ, Orman Genel Müdürlüğü

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Program

(3) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı faaliyetleri esas alınmıştır.

(4) DSİ tarafından inşa edilen alanları kapsamaktadır.

(5) Rehabilitasyon hariç, endüstriyel, toprak muhafaza ve genişletme maksatlı olanlar dâhildir.

(6) Ayçiçeği, soya ve kolza toplamında kendine yeterlilik ortalaması alınmıştır. Kalkınma Bakanlığı tahminidir.

c) Politika ve Tedbirler

Politika/Tedbir	Sorumlu / İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Çok sayıda ve dağınık yapıdaki parsellerden oluşan tarım işletmelerinde bütünlüğün sağlanması, arazi parçalanmasının önüne geçilmesi ve iyi işleyen bir tarım arazisi piyasasının tesis edilmesine yönelik hukuki ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır. (Kalkınma Planı p. 759)			
Tedbir 306. 6537 sayılı Kanuna ilişkin ikincil mevzuat çalışmaları yapılacaktır.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Aralık Sonu	6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında miras hukukuna ilişkin uygulamalar ile tarımsal arazi edindirme iş ve işlemlerine ilişkin ikincil mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.
Sulama ve ulaştırmaya ilişkin olanlar başta olmak üzere arazi toplulaştırma faaliyetlerinde ilgili kamu kurumları arasında koordinasyon sağlanacak, tarla içi geliştirme hizmetleri etkinleştirilerek sulama oranı artırılabilecektir. Mevcut su iletim ve dağıtım tesislerinde toprak kanalları ile klasik sistemler yenilenecek kapalı sisteme geçiş hızlandırılacak ve tarla içi sulamalarda modern sulama yöntemleri yaygınlaştırılacaktır. (Kalkınma Planı p. 760)			
Tedbir 307. Kamu altyapı yatırımlarının maliyet etkinliği açısından arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerine ilişkin yatırımlarda kurumlar arası koordinasyon protokoller çerçevesinde güçlendirilecektir.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, DSİ, Karayolları Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, BKİ'ler	Aralık Sonu	Sulama ve ulaştırma gibi arazi bağımlı kamu yatırımları için yürütülen arazi toplulaştırma faaliyetlerinin istenen hız ve şekilde yürütülebilmesi için ilgili kurumlar arasında koordinasyon güçlendirilecek, KOP bölgesi başta olmak üzere halen yürütülen arazi toplulaştırma ile tarla içi geliştirme hizmetlerinin etkinleştirilmesi sağlanacaktır.

Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı			
Tedbir 308. Sulama tesislerinin işletme haritalarının sayısallaştırılması sağlanacaktır.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Orman ve Su İşleri Bakanlığı, DSİ	Aralık Sonu	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının eşgüdümünde, DSİ tarafından işletmeye açılan sulama tesislerinin işletme haritaları sayısallaştırma çalışmaları bitirilecek ve sonuçların tarım bilgi sistemleriyle entegrasyonu sağlanacaktır.
Tarımsal destekler, tarım havzaları ve parselleri bazında, sosyal amaçlı ve üretim odaklı olarak düzenlenecek, desteklerde çevre ile bitki, hayvan ve insan sağlığı dikkate alınacak, tarımsal desteklerin etkinliği izlenerek değerlendirilecektir. Tarımsal desteklemelerde ürün deseni ve su potansiyeli uyumu gözetilecek, sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilecektir. Ayrıca, tarım sigortalarının kapsamı genişletilerek yaygınlaştırılacaktır. (Kalkınma Planı p. 761)			
Tedbir 309. Tarımsal destekler ülke ve çiftçi ihtiyaçları ile su varlığı çerçevesinde havza ve parsel bazında yeniden düzenlenecek ve desteklerin etkinliğinin izlenerek değerlendirilmesi için düzenli raporlama sistemi kurulacaktır.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, DSİ	Aralık Sonu	Tarımsal desteklerin yeni bir yaklaşımla tarım havzaları ve parselleri bazında, sosyal amaçlı ve üretim odaklı olarak ayrıştırılması, çevre ile bitki, hayvan ve insan sağlığının uygulamalarda dikkate alınması, sertifikalı üretim yöntemlerine önem verilerek iç ve dış pazarda tüketici odaklı üretimin artırılmasına yönelik ve su varlığını dikkate alan, ihracat desteklerinin ise tarımsal üretim aşamasında uygulanması öngörülmekte olup destekleme uygulamalarının etkinliğinin de izlenerek değerlendirilmesi için yeni bir sistem oluşturulacaktır.
Tarımsal bilgi sistemlerinin, ortak kullanıma izin verecek şekilde entegrasyonu sağlanacaktır. (Kalkınma Planı p. 765)			
Tedbir 310. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde merkezi bilgi işlem sistemi kurulacaktır. Tarımsal bilgi sistemlerinin entegrasyonu, ortak kullanıma izin verecek şekilde hızlandırılacaktır.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Kalkınma Bakanlığı, TÜİK	Aralık Sonu	Tarımsal istatistik veriye dair nitelik ve nicelik sorunları giderilecek, tarım politikalarının yürütülmesine ilişkin bilgi altyapısı ile idari yapı geliştirilerek tüm tarımsal bilgi sistemlerinin entegrasyonun sağlanması için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bünyesinde merkezi bilgi işlem sistemi kurulacaktır.
Tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinde güvenilirliğin denetimi etkinleştirilecek, risk değerlendirmesine dayalı akredite bir kontrol ve denetim sistemi oluşturulacaktır. Genetiği değiştirilmiş organizma içerenler başta olmak üzere ileri teknoloji kullanılarak üretilmiş ürünlere yönelik biyogüvenlik kriterleri etkin olarak uygulanacaktır. (Kalkınma Planı p. 770)			
Tedbir 311. Gıda, yem, veterinerlik ile bitki sağlığına ilişkin kurumsal altyapı güçlendirilerek tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinin güvenilirlik denetiminin etkinleştirilmesi ve riske dayalı akredite bir kontrol ve denetim sistemi oluşturulması yönündeki teknik çalışmalar hızlandırılacaktır.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	Aralık Sonu	5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun uygulanmasında kurumsal altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik verilerek Hayvan Hastalıkları Aşı Üretim Merkezinin kurulması çalışmalarının başlatılması, gıda ve yem numunesi alma hizmetlerinin iyileştirilmesi ve canlı hayvan ve hayvansal ürünlerde izleme altyapısının güçlendirilmesi sağlanacak, AB'ye uyum çerçevesinde gerekli mevzuat çalışmaları yapılacaktır.

Balıkçılıkta kaynak yönetimi bilimsel verilere dayalı ve etkin bir biçimde gerçekleştirilecek, idari kapasite güçlendirilecektir. Su ürünleri yetiştiriciliğinde, çevresel sürdürülebilirlik gözetilecek, ürün çeşitliliği ve markalaşma ile uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğin artırılması sağlanacaktır. (Kalkınma Planı p. 774)

Tedbir 312. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda değişiklik yapılarak balıkçılıkta kaynakların bilimsel verilere dayalı ve etkin bir biçimde denetlenmesine yönelik idari kapasite güçlendirilecektir.	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (S), Üretici Örgütleri	Aralık Sonu	Su Ürünleri Kanununda, sürdürülebilir balıkçılığın sağlanması amacıyla kaynakların korunması, kontrol hizmetlerinin etkinleştirilmesi ile kaliteli ürün temini gibi konularda değişiklik içeren kanun tasarısı taslağı hazırlanacak, Balıkçı Gemilerini İzleme Sistemi uygulamaya konulacak, Bakanlığın denetim ve izleme altyapısı iyileştirilecektir.
---	---	-------------	---

Ormanların ekonomik, sosyal ve ekolojik fonksiyonlarını gözeterek bir planlama anlayışı benimsenecek, endüstriyel nitelikte olanlar başta olmak üzere odun ile odun dışı orman ürünlerinin üretimi ve pazarlanmasında etkin yönetim sağlanacaktır. (Kalkınma Planı p. 776)

Tedbir 313. Ormanların sınırlarının tam olarak belirlenmesi ve güvenliğinin sağlanmasına yönelik orman kadastro çalışmaları hızlandırılacaktır.	Orman Genel Müdürlüğü (S), Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Aralık Sonu	Ormanların sınırlarının belirlenmesi ve sınır güvenliğinin sağlanması için 2 milyon hektar orman kadastrounun bir plan dâhilinde tamamlanması, tapuya tescil işlemlerinin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.
---	---	-------------	---